Posudek disertační práce

Mgr. Hana Králová „Rakousko-uherská zahraniční služba v letech 1868-1918“

Historické bádání o dějinách rakousko-uherského úřednictva a zejména zahraniční služby u nás má nevelkou tradici a reprezentují je jen nepočetné práce z posledních dvaceti let. O rakousko-uherské diplomacii ve druhé polovině devatenáctého a počátkem dvacátého století již něco málo bylo českými historiky publikováno, ne však o těch, kteří ji realizovali.

Autorka si vytkla za cíl „mapovat zahraniční službu habsburské monarchie v druhé polovině 19. století s důrazem na konceptní a diplomatickou službu“.

Nezbytný úvod k hlavní problematice tvoří první část práce o problematice státního úřednictva jako takového od tereziánských reforem, přes první právní zakotvení postavení úředníků a kodifikaci jejich příjmů po roce 1873 až po rozpad monarchie.

Hlavní část práce je pak věnována těm, kteří zahraniční politiku koncipovali a vytvářeli, se zdůrazněním specifického postavení zahraniční služby. Více jak padesát stran se zabývá vysokými úředníky a jejich kariérou, stranou nezůstala ani složitá otázka národnostního a sociálního složení úředníků zahraniční služby.

Třetí část práce je zaměřena na hlavní vzdělávací instituce pro státní úředníky a zejména pak na speciální vzdělání budoucích zaměstnanců ministerstva zahraničí (Orientální akademie).

K samotnému textu mám jen několik připomínek, spíše dodatků. Na s. 103, kde se píše o Friedjungově aféře by snad bylo zajímavé dodat jakou roli svými vystoupeními sehrál Masaryk (jeho vystoupení vyšla kdysi v knihovničce Času „Vasic-Forgách-Aehrenthal“). Ke s. 123 – po vyrovnání byla Rjeka poskytnuta Uhersku jako „corpus separátum“, Rakousko mělo na Jadranu velký obchodní přístav Terst, hlavní válečné přístavy Pulu a Boku Kotorskou a tak i Uhry měly dostat svůj

přístup k moři. Nevím, zda vyslanec mohl být na dvoře bulharského krále (v B. snad měli cara), s. 105.

Zmíněné připomínky naprosto nezpochybňují kladné hodnocení práce, kterou jako celek hodnotím jako velmi zdařilou, podnětnou a přínosnou. Rád také konstatuji, že nahoře zmíněný cíl, který si autorka vytkla, byl zcela a beze zbytku splněn.

Trochu mi vadí některé prohřešky proti pravopisu. Namátkou: „osoby, které se narodili“ (s.113, ř.11), „domácí řád byl velmi přísní“ (s.141, ř.7), „osob, které vstoupili do zahraničních služeb“ (s. 124, ř. 5).

Za prací kolegyně Králové stojí poctivý a rozsáhlý archivní výzkum ve vídeňských archivech. Nechybí ani edice dokumentů, nejdůležitější monografie a odborné studie.

Čtivý a zajímavý text ukazuje, že autor je nejen dobrý stylista, ale především naděný specialista, se všemi předpoklady stát se dobrým historikem. Prokazuje, že autor zvládl metody historické práce, že zvládl nesnadné téma, k němu nevyhnutelnou heuristiku, analýzu sesbíraného materiálu a jeho konečné vyhodnocení a zpracování. Současně prokázal potřebné teoretické znalosti a přinesl poznatky pro rozvoj discipliny.

Disertace splňuje zákonem stanovené podmínky, a proto doporučuji, aby se stala předmětem obhajoby.

V Praze 24. července 2012.

PhDr. Miroslav Tejchman, DrSc.